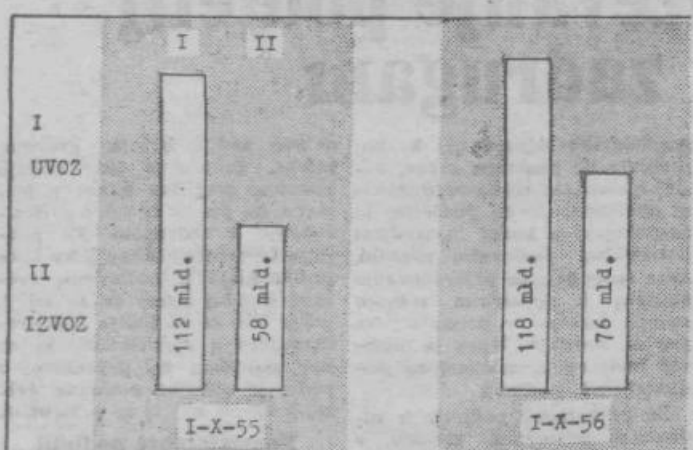


ZUNANJA TRGOVINA



Letošnji rezultat zunanje trgovine so mnogi bolj ugodni, kakor so bili doslej. Pri tem naj pripomnimo, da se uvoz postopno ustavlja, medtem ko izvoz krepko narašča. Po letih je bilo to takole (v milijardah dinarjev, samo za prvih 9 mesecev vsakega leta):

| Leto | uvoz | izvoz |
|------|------|-------|
| 1953 | 95 | 38 |
| 1954 | 73 | 51 |
| 1955 | 106 | 52 |
| 1956 | 107 | 67 |

Po zadnjih nepopolnih podatkih smo v desetih mesecih ustvarili:

| | januar-oktober 1955 | januar-oktober 1956 |
|-------|---------------------|---------------------|
| uvoz | 112 | 118 |
| izvoz | 58 | 76 |

Izvoz se je povečal za 31%, uvoz pa za 5% v primerjavi z desetimi meseci lanskega leta. To je vplivalo, da se je zmanjšala pasiva trgovinske bilance od 21 milijard (od oktobra 1955) na 11 milijard (do oktobra 1956). Pripominjamo, da je govorila o pasivi iz čistega trgovinskega poslovanja.

SPREMEMBE V STRUKTURI IZVOZA IN UVOZA

Iz grafikona vidimo, da je v skupnem uvozu delež investicijskega materiala in opreme iz leta v leto vedno manjši. Zelo se je povečal uvoz blaga široke potrošnje. Spremenila se je struktura uvoza, ker uvažamo manj končnih izdelkov, kakršni so stroji, ki vsebujejo veliko kvalificiranega in visokokvalificiranega dela, nekoliko pa se je povečal uvoz nepredelanih izdelkov, v katere je vložena manj dela.

Od skupnega uvoza v prvih 9 mesecih leta 1956 odpade na:

| reprodukcijski material | 51% |
|-------------------------|-----|
| investicijski material | 12% |
| blago široke potrošnje | 36% |

(V uvozu potrošnega blaga ima največji delež hrana.)

Take spremembe v strukturi blagovne zamenjave z inozemstvom so vplivale tudi na cene.

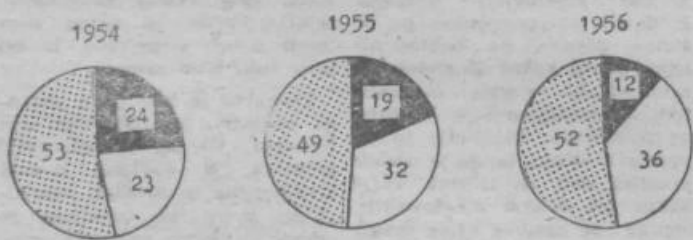
Tudi tukaj so se spreminile cene, ker izvažamo več blaga, v katerega je vloženo kvalificirano in visokokvalificirano delo. Za tono izvoženega blaga smo leta 1953 dobili povprečno 19.374 dinarjev, v prvih 9 mesecih letos pa 22.806 din.

Zelo se je povečalo tudi število držav, s katerimi trgujemo. Če primerjamo današnje stanje s stanjem v letu 1953, vidimo tudi tukaj, da se je povečalo število držav, v katere izvažamo, prav tako pa tudi tistih, iz katerih uvažamo.

| | 1953 | 1956 |
|-------|----------|----------|
| izvoz | 51 držav | 75 držav |
| uvoz | 41 držav | 60 držav |

Evropske države so največji uvozniki našega blaga, medtem ko izvoz v azijske države narašča iz leta v leto.

Evropsko in severnoameriško tržišče dajeta okrog 80% našega



Crnj del kroga: investicijski material in oprema
Beli del kroga: blago široke potrošnje
Pikčasti del kroga: drugo

Tako smo leta 1953 za 1 tono uvoženega materiala plačali 40.838 din, medtem ko smo v prvih 9 mesecih letos plačali za 1 tono uvoženega blaga 30.397 dinarjev.

V izvozu blaga je prišlo do nasprotnih sprememb. Zmanjšal se je izvoz surovin in polizdelkov, povečal pa izvoz končnih izdelkov, kakršni so obutev, tekst-

stil pa tudi stroji in druga oprema (ladje, strojno orodje), uvoza.

V prvih 10 mesecih je bila največji uvoznik našega blaga Zahodna Nemčija, njej pa sledijo Italija, ZSSR, ZDA, Velika Britanija itd.

Jugoslavija uvažuje največ iz ZDA (malo vpliva pomoč, ki jo prejema naša država), nato pa

Zagotovitev obratnih sredstev v gospodarstvu

Pritožbe nekaterih gospodarskih organizacij

Kakor je znano, so bili ob koncu julija objavljeni predpisi, s katerimi je bila regulirana zagotovitev obratnih sredstev v gospodarstvu. Prednosti novega sistema se očitujejo v tem, ker se z ustanovitvijo sklada obratnih sredstev gospodarskih organizacij v znatni meri zmanjšuje odvisnost gospodarskih organizacij od banke in se spodbuja njihova zainteresiranost in odgovornejši odnos do uporabljajo obratnih sredstev. Po drugi strani je bilo v sklopu sistema zagotovitve obratnih sredstev odrejeno določeno mesto tudi kratkoročnemu kreditiranju kot instrumentu družbene ekonomske politike.

V skladu s temi predpisi je zvezni izvršni svet na svoji zadnji seji sprejel odločbo, da se dodeljuje gospodarskim organizacijam v upravljanje kot začetni sklad obratnih sredstev znesek sredstev splošnega sklada obratnih sredstev pri Narodni banki. Od zneska njihovega izračunanega sklada se bo dodelilo 90% gospodarskim organizacijam industrije in rudarstva, organizacijam v sestavi skupnosti jugoslovanskih železnic, gospodarskim organizacijam pomorskega, rečnega in jezerskega, zračnega in poštno-telegrafsko-telefonskega prometa kakor tudi gospodarskim organizacijam stanovanjsko komunalne dejavnosti.

Gospodarskim organizacijam s področja kmetijstva, gozdarstva, gradbeništva, cestnega prometa in obrti se bo dodelilo 50%, drugim gospodarskim organizacijam (področje trgovine, gostinstva in drugo) pa je začasno odloženo dajanje začetnih zneskov sklada obratnih sredstev.

S posebnim predpisom zveznega izvršnega sveta je bilo regulirano, da se razlika med izračunanim zneskom obratnih sredstev in dodeljenim začetnim zneskom sklada obratnih sredstev gospodarskih organizacij dodeljuje kot kredit. Ta kredit ima naslednje posebne značilnosti:

- da nima določenega roka vrnitve, kar gospodarskim organizacijam jamči stalno v uporabljanju sredstev v višini kredita;
- za kredit plačajo obresti po stopnji, ki bo veljala za sklad obratnih sredstev, kar zagotavlja gospodarskim organizacijam enako ceno za uporabljanje sredstev sklada in kreditov ter
- višina kredita in pogoji uporabljanja se lahko spremenijo samo na temelju predpisov, ki jih objavi zvezni državni sekretar za finančne posle, kar onemogoča subjektivno odločanje aparata banke.

V zvezi z dodeljevanjem za-

iz ZSSR, Zahodne Nemčije, Italije, Velike Britanije itd.

V tem razdobju se je posebno povečala blagovna zamenjava s Svico, ZSSR, Češkoslovaško, Poljsko in Grčijo, Burma in LR Kitajska se prvič pojavljata s pomembnimi količinami blaga v našem uvozu.

četnega zneska sklada obratnih sredstev gospodarskim organizacijam bo treba opraviti še naslednje posle:

- da banke obvestijo gospodarske organizacije o znesku izračunanih obratnih sredstev in znesku, ki jim bo v smislu odločbe zveznega izvršnega sveta, dodeljen v upravljanje;
- da vložijo gospodarske organizacije, kolikor mislijo, da je banka v predhodnem postopku izračunavanja začetnega sklada obratnih sredstev nepravilno uporabila katerega izmed elementov za to izračunavanje, pritožbo na določeni državni organ. Za to je odrejen rok 30 dni;
- da pristojni državni organi razpravljajo o teh pritožbah gospodarskih organizacij in v roku 30 dni objavijo svoje odločbe;
- da po končanem postopku v zvezi s pritožbami pristojni državni organi objavijo rešitve o izročitvi začetnega zneska sklada obratnih sredstev v upravljanje posameznim gospodarskim organizacijam in
- da banke regulirajo z gospodarskim organizacijam kreditne odnose po predaji začetnega sklada obratnih sredstev.

Za gospodarske organizacije je važno, da proučijo in pravilno ocenijo smisel določb, s katerimi jim je bila dana pravica, da se pritožijo proti postopku banke pri izračunavanju začetnega sklada. V zvezi s tem vprašanjem je treba pokazati na določene pojave, do katerih je prišlo v razdobju izračunavanja višine začetnega sklada. Kajti kljub zelo dolgim in izčrpnim predhodnim razpravljanjem o metodah za ugotovitev višine začetnega sklada obratnih sredstev in jasno postavljenim načelom ter elementom za izračunavanje začetnega sklada, ki se jih je morala banka strogo držati, je prišlo do pritožb s stro-

je o vprašanju začetnega sklada obratnih sredstev po pristojnih organih. Do mnogih izmed njih je bilo zavzeto stališče, da so upravičene in da jim je treba ugoditi. V tem smislu so bile sprejete tudi nujne spremembe prvotnih predpisov. Tako je bilo odločeno, da se za izračunavanje začetnega sklada vzamejo v poštev vsi krediti, ki so bili podjetjem odobreni tudi po 30. juniju 1956, pod pogojem, da prošnje za kredit izvirajo iz dnevov pred 30. junijem 1956. Prav tako je bilo regulirano vprašanje gospodarskih organizacij, ki niso v določenem roku vložile potrebne dokumentacije za izračunavanje potrebnega sklada. Njim bo, če bodo naknadno vložile dokumentacijo, izračunan in dodeljen začetni sklad. Popravek izračunanega začetnega sklada je treba izvršiti tudi pri podjetjih v poskusni proizvodnji. Tem podjetjem bo v osnovno vnešen skupni znesek transš za leto 1956, in ne samo tistih transš, ki so bile izkoriščene do 30. junija 1956. Pri podjetjih stanovanjsko komunalne in časopisno izdajateljske dejavnosti, pri projektantskih in drugih birojih za intelektualne usluge se bodo popravili izračunani zneski začetnega sklada, ker se je izkazalo kot upravičeno, da se jim kot prvina za izračunavanje višine kredita priznajo terjatve do kupcev do 60 dni, a ne 30, kakor se to normalno priznava drugim podjetjem.

Glede na to, da je bil postopek za izračunavanje začetnega sklada s predpisi v največji meri objektiviziran, ker so bili v ta namen upoštevani določeni elementi (pogodba o kreditu, dokumentacija zahtev o kreditu, knjigovodski podatki podjetja in drugo), je bila podjetjem dana možnost, da se pritožijo ob morebitni napačni uporabi teh predpisov po banki. Potemta-

Vsem svojim bralcem in sodelavcem, kakor tudi vsem delovnim ljudem naše države čestitamo k Dnevu republike!
»NAŠA SKUPNOST«

ni nekaterih gospodarskih organizacij, ki so se nanašale neposredno na same predpise ali načela.

Težišče takih pritožb se večinoma reducira na to, da se dokaže pravica na večji znesek začetnega sklada, kakor je bil izračunan. Najbolj pogosto se je poudarjala nerealnost normativov za določanje višine obratnih sredstev za posamezne elemente (surovine, nedovršena proizvodnja, končni izdelki, terjatve od kupca in podobno), pri čemer se je vedno izhajalo s stališča interesa podjetij, ne pa stališča objektivnih možnosti in drugih okoliščin, ki vplivajo na politiko kreditiranja.

Treba pa je prav tako poudariti, da vse pritožbe niso bile upravičene. Bile so predmet razpravljanja v okviru diskusij

kem bi bilo pravilno, da pritožbe gospodarskih organizacij ne prebajajo teh okvirov, da ne bi ustvarjali po nepotrebnem odvečno delo organom za njihovo razpravljanje.

Dejstvo je, to pa se je vedno v razpravljanjih poudarilo, da se z dodelitvijo začetnega sklada obratnih sredstev ne rešuje v celoti in za vedno problem obratnih sredstev podjetja. Ta akt, to je, predaja začetnega sklada gospodarskim organizacijam v upravljanje, predstavlja samo etapo v prehodu k novemu režimu zagotovitve obratnih sredstev, ker popolni prehod k sistemu, kakršen je pravno formuliran s predpisi, zahteva ugotavljanje in reševanje v sklopu našega gospodarskega sistema in vrste drugih problemov.

A. Bogoev